

Co podporuje občanskou participaci mladých lidí?

Poznatky z psychologického výzkumu

Mgr. et Mgr. Jan Šerek, Ph.D.
Mgr. Zuzana Petrovičová

Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny
Fakulta sociálních studií
Masarykova univerzita

Proč právě mladí lidé?

Jaké druhy občanské participace rozlišujeme?

Jaké faktory podporují / blokují občanskou participaci mladých lidí?

Co můžeme udělat pro zvýšení občanské participace mladých lidí?

Proč právě mladí lidé?

mezi 10. a 15. rokem života se rozvíjí

schopnost abstraktního myšlení

schopnost porozumět perspektivám osob s
odlišnými hodnotovými systémy

okolo 15. roku si člověk začíná budovat vlastní
ideologickou a politickou identitu

„Mám zájem být pravidelným voličem?“

Proč právě mladí lidé?

mezi 10. a 15. rokem života se rozvíjí

schopnost abstraktního myšlení

schopnost porozumět perspektivám osob s
odlišnými hodnotovými systémy

okolo 15. roku si člověk začíná budovat vlastní
ideologickou a politickou identitu

„K jaké politické ideologii se hlásím?“

Proč právě mladí lidé?

mezi 10. a 15. rokem života se rozvíjí

schopnost

schopnost abstraktního myšlení

schopnost porozumět perspektivám osob s
odlišnými hodnotovými systémy

okolo 15. roku si člověk začíná budovat vlastní
ideologickou a politickou identitu

Proč právě mladí lidé?

mezi 10. a 15. rokem života se rozvíjí

schopnost abstraktního myšlení

schopnost porozumět perspektivám osob s
odlišnými hodnotovými systémy

okolo 15. roku si člověk začíná budovat vlastní
ideologickou a politickou identitu

zájem

Proč právě mladí lidé?

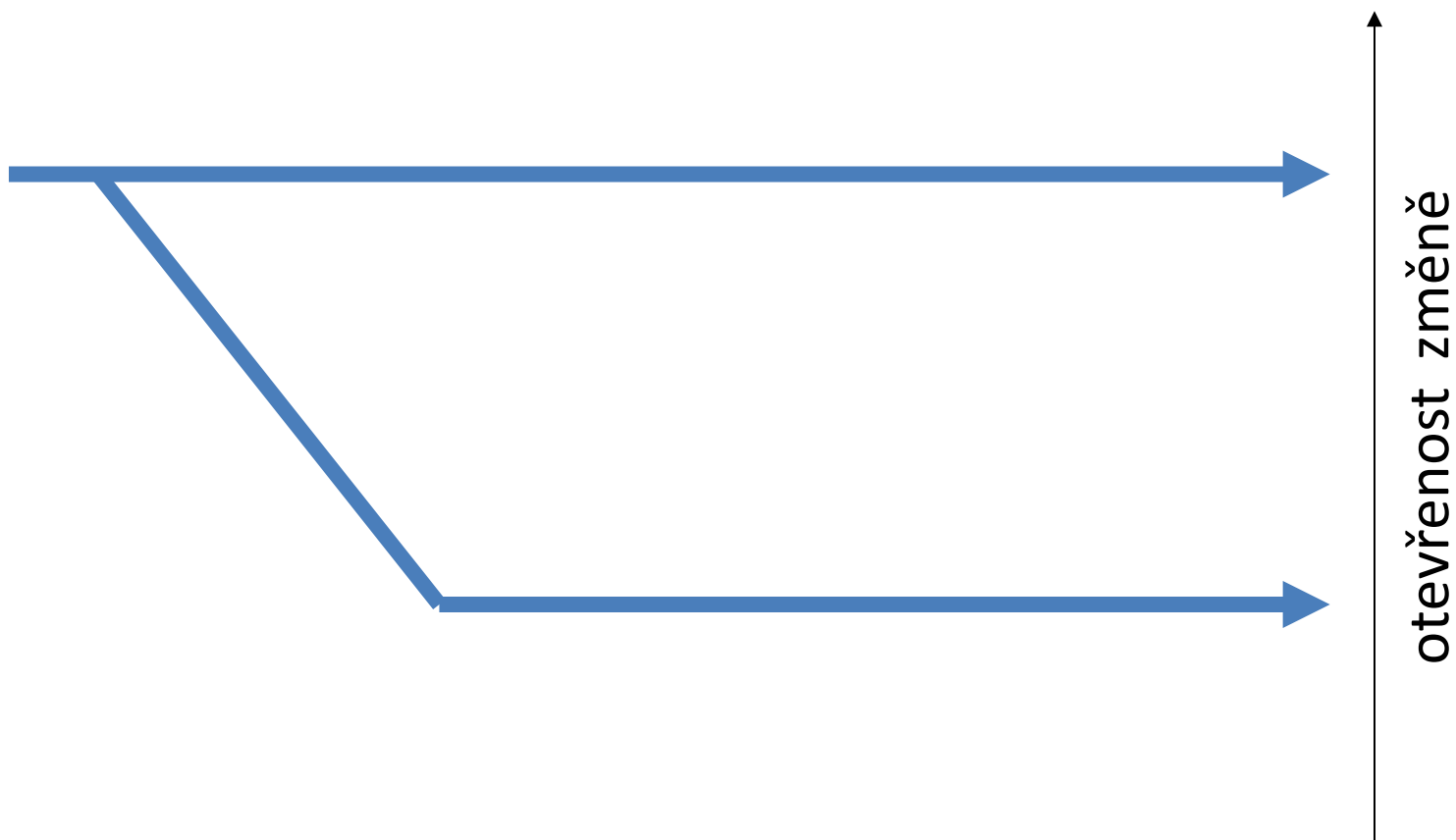
10 let

20

30

40

50 atd.

Proč právě mladí lidé?

v roce 2010 jsme od února do prosince sledovali skupinu lidí ve věku 18-19 let

již v tomto věku měli velmi stabilní

politickou důvěru

přesvědčení, že dokážou něco změnit

úroveň zapojení do politických diskuzí

Proč právě mladí lidé?

mezi 15. a 20. rokem si většina mladých lidí utváří své postoje k veřejné sféře a politice

v této době jsou nejotevřenější novým podnětům a pohledům – později tato otevřenost výrazně klesá

pokud v této době například získají přesvědčení, že jako občané nedokážou nic změnit, je velmi pravděpodobné, že jim takové přesvědčení zůstane

Jaké jsou druhy občanské participace?

občanská participace

činnost, která ...

1. má za cíl ovlivnit, co se děje v nějakém širším společenství, do něhož člověk náleží (obec, stát apod.)
2. má za cíl prosadit, co člověk považuje za dobré, řešit společenské problémy či pomáhat druhým

pokud je vedena pocitem osobního závazku →

občanská angažovanost

Jaké jsou druhy občanské participace?

2010-2012 jsme se s partnery z 8 zahraničních univerzit účastnili výzkumného projektu

Processes Influencing Democratic Ownership and Participation

občanské postoje a participace lidí ve věku 15-28 let

detailní skupinové rozhovory (celkem 89 účastníků)

dotazníkové šetření (celkem 1195 účastníků)

majorita a dvě minority (Romové a Ukrajinci)

Jaké jsou druhy občanské participace?

podle našeho výzkumu z let 2010-2012:

přímá ve
skutečném světě

- demonstrace
- dobrovolná práce
- darování peněz
- nošení politických symbolů

na internetu

- diskutování
- účast na online protestu
- přidání do skupiny na Facebooku
- přeposílání odkazů

pololegální nebo
nelegální

- psaní politických graffiti
- účast na nelegální akci

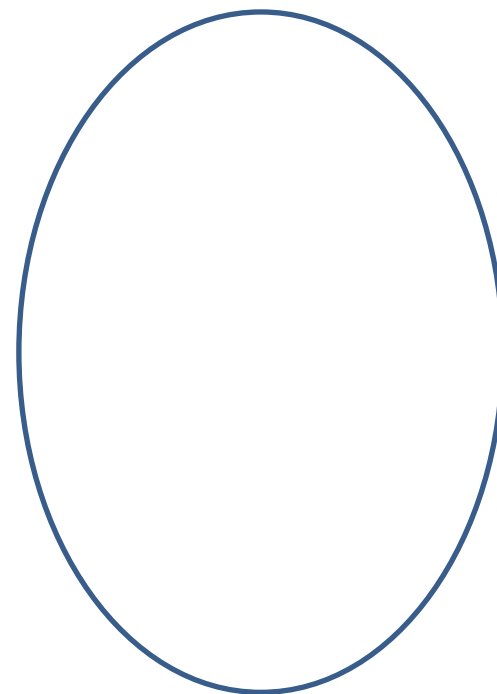
volby

- účast u voleb

Jaké jsou druhy občanské participace?

podle našeho výzkumu z let 2010-2012:

Co podporuje občanskou participaci?

Proč mladí lidé neparticipují?

Co podporuje občanskou participaci?

1. protože **nemohou**

nemají dostatek prostředků (peníze, čas apod.)

nenaučili se potřebné dovednosti

neovládají dobře jazyk

nemají přístup k internetu

Co podporuje občanskou participaci?

2. protože **nechtějí**

mají pocit, že nedokážou nic změnit

nevěří si, že mají schopnosti úspěšně občansky participovat

obávají se, že systém nebude na jejich aktivity reagovat

cítí se odcizení od společenských institucí a
světa politiky

Co podporuje občanskou participaci?

3. protože **jim to nikdo nenabídnul**

jejich okolí občansky neparticipuje a/nebo občanskou participaci nevnímá pozitivně

nedostali se do kontaktu s občanskými organizacemi

podle našeho výzkumu nejsilnější faktor podporující občanskou participaci

odborové, studentské,
politické, mládežnické,
lidsko-právní, ekologické

Alespoň občasný kontakt s nějakou organizací

Občanská participace	Romové		Ukrajinci		Majorita	
	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano
Nízká	66 %	34 %	41 %	59 %	54 %	46 %
Pouze online	15 %	85 %	25 %	75 %	32 %	68 %
Online i v reálném světě	41 %	59 %	16 %	84 %	16 %	84 %

Co podporuje občanskou participaci?

3. protože **jim to nikdo nenabídnul**

jejich okolí občansky neparticipuje a/nebo občanskou participaci nevnímá pozitivně

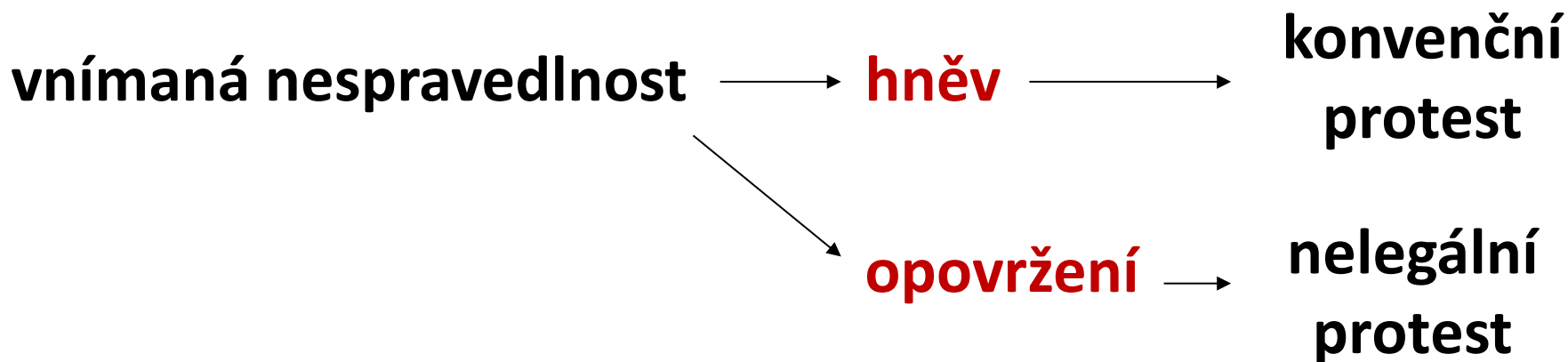
nedostali se do kontaktu s občanskými organizacemi

podle našeho výzkumu nejsilnější faktor podporující občanskou participaci

důležitý není ani tak počet organizací, ale jejich **různorodost**

Co podporuje občanskou participaci?

často zapomínáme, že občanská participace souvisí rovněž s emocemi

Co můžeme udělat?

1. zajistit všem mladým lidem rovné příležitosti k občanské participaci
2. dát mladým lidem možnost osvojit si potřebné dovednosti

sociální

(prezentovat a obhájit vlastní názor, debatovat, hledat řešení ve sporech ...)

praktické

(co je potřeba pro svolání demonstrace, kde hledat spolehlivé informace o politice ...)

Co můžeme udělat?

1. zajistit všem mladým lidem rovné příležitosti k občanské participaci
2. dát mladým lidem možnost osvojit si potřebné dovednosti
3. zbavit mladé lidi pocitu, že nemohou nic změnit

osobní zkušenost s úspěšným kolektivním úsilím něčeho dosáhnout

může jít o malé cíle, třeba na úrovni školy

Co můžeme udělat?

1. zajistit všem mladým lidem rovné příležitosti k občanské participaci
2. dát mladým lidem možnost osvojit si potřebné dovednosti
3. zbavit mladé lidi pocitu, že nemohou nic změnit
4. dát mladým lidem příležitost setkat se jinými mladými lidmi, kteří občansky participují

serek@fss.muni.cz

Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny
Fakulta sociálních studií
Masarykova univerzita

